

OROSZ TURISTÁKKAL OROSZUL MAGYARORSZÁGON: OROSZOKTATÁS AZ APÁCZAI KARON

GÖRCSNÉ MUZSAI VIKTÓRIA¹

Összefoglalás

A 235 éves győri tanítóképző intézmény, ismert nevén az Apáczai Csere János Kar folyamatos tartalmi és szervezeti megújulásában alakítja szervezeti és kommunikációs kultúráját a megváltozott társadalmi, gazdasági feltételekhez, és kihívásokhoz. A kar hagyományos képzési irányai mellett kb. 15 éve indította a mára országosan is meghatározó közgazdasági jellegű szálloda és vendéglátó turisztikai szakmai felkészítést, melynek meghatározó eleme a szaknyelvi oktatás. A kar Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszéke kb. 25 éve 9 idegen nyelv tanulását (angol, német, francia, olasz, spanyol, lovári, japán, és magyar mint idegen nyelv mellett, folyamatosan az orosz is) kínálja. Az előadás – az orosz turisták gazdasági-statisztikai mutatók alapján egyre erőteljesebb magyarországi jelenléte miatt - a reneszánszát élő orosz nyelvtanulás és tanítás aktuális kérdéseit vizsgálja hallgatói igények és oktatói következtetések szempontjából. Kitér az utóbbi évben a szerző által a Szenkevics Moszkvai Állami Turisztikai Főiskolával kialakított és szerződéssel megerősített együttműködés kínálta interkulturális kommunikációs lehetőségekre, amelyek kihatással lehetnek a kar szervezeti kommunikációs kultúrájának jövőbeni alakítására is.

Kulcsszavak

kari szervezeti és kommunikációs kultúra, moszkvai kapcsolat, turisztikai szaknyelvi oktatás, orosz nyelvtanulás

Summary

The 235-year-old teachers training Apáczai Csere János Faculty has constantly been changing its organisational structure and communication culture in order to adjust them to the altered expectations and challenges of the economy and the society. About 15 years ago, in addition to its traditional courses, the Faculty started its nationally recognised tourism, catering and hotel studies. The professional language teaching is a significant element of these courses. The Department of Foreign Languages of the Faculty has permanently been providing 9 languages for the students to study for about 25 years. In addition to English, German, French, Italian, Spanish, Gipsy-Lovari, Japanese and Hungarian as foreign language we have constantly been offering Russian, too. Since the more and more significant presence of Russian tourists, this article studies the up-to-date questions of Russian language learning and teaching focusing on the students' needs and the teachers' conclusions. The author presents the contract with Moscow Tourism College called Senkevich and its cooperation chance for intercultural communication, which may provide positive effects to the organisational and communicational culture of the Faculty in the future.

Key words

organisation and communication culture of Faculty, Moscow connection, professional language teaching in tourism, Russian language learning

¹ intézetigazgató, tanszékvezető egyetemi docens, NYME Apáczai Csere János Kar, Győr
e-mail: viktoria@atif.hu

Idegen nyelvek kínálata az Apáczai Karon

Az Apáczai Csere János Kar jogelődjének a Ratio Educationis rendelkezése alapján az 1778. július 1-jén Győrött megnyílt első mesterképző tanfolyamot tekinti. Így büszkén mondhatjuk, hogy 235 éve létezik tanítóképzés Győrben. A tanítóképzés az 1869/70-es tanévtől vált háromévéssé, a négyéves tantervű képzés pedig 1893-ban kezdődött. A fejlődés főbb állomásait jelentette a képzés felsőfokúvá (1959), illetve 1975-től főiskolai szintűvé válása. A győri tanítóképzés 200. évfordulója alkalmából, 1978-ban a főiskola felvette az ismert iskolaszervező tudós pedagógus, Apáczai Csere János nevét. 1990-től jelentős tartalmi és szerkezeti változások történtek a főiskola életében. Az 1990/91. tanévtől angol és német, 1991-től olasz és 1992-től francia nyelven is megindult az idegennyelv-oktató tanítóképzés. 1992-ben Dunaszerdahelyen és Révkomáromban is megkezdte a főiskola szlovákiai magyar anyanyelvű tanítók képzését. 1996-tól szociálpedagógia. Az ezredfordulón csatlakozott a Sopron székhelyű Nyugat-magyarországi Egyetemhez. 2001/02-től tanulásban akadályozottak pedagógiája tanári, felsőfokú idegenforgalmi szakmenedzser, valamint és szálloda és vendéglátó szakos 4 éves közgazdász-képzéssel, majd andragógia, gyógypedagógia, rekreáció-szervező és egészségfejlesztő szakirányokkal bővült a képzési paletta. A kar 2006-tól áttért a bolognai típusú BA képzésre.

A 25 éve alakult Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék egyrészt klasszikus lektorátusi feladatok keretében turizmus-vendéglátás, gyógypedagógia és andragógia szakon szaknyelvi képzést biztosít és államilag elismert nyelvvizsgára készíti fel a kar hallgatóit angol, francia, német, olasz, orosz és spanyol nyelvből, kínálatunkban szerepel a japán, a lovari, és a magyar mint idegen nyelv is. Másrészt a tanítóképzésben a választott idegen nyelvi műveltségterületen (VMT) angol és német nyelvpedagógiai képzést végez. A VMT tanúsítvány birtokában a tanító diplomát szerzett hallgatók 1-6. osztályban taníthatják a választott idegen nyelvet.

A tanszék 22 európai országban rendelkezik szakmai és tudományos kapcsolattal, ERASMUS mobilitás program és nemzetközi EU által támogatott projektek keretében küld hallgatókat és oktatókat a partner egyetemekre és főiskolákra, és fogad onnan érkezőket. Tudományos tevékenységét – többek között - a korai nyelvi fejlesztés, a gyermeki nyelvelsajátítás, és nyelvi kompetenciafejlesztés, a többnyelvűség, inter- és multikulturalitás területeken fejti ki. 12 tanszéki oktató közül 5 rendelkezik PhD fokozattal, 4 fő doktoranduszként vesz részt a képzésben, 2 mestertanár és 3 nyelvi lektor támogatja a nyelvtanítói munkát.

A korai idegen nyelvi fejlesztés elméleti és gyakorlati szakembereinek jelenléte megnyugtató háttérrel biztosít a tanítóképzés választott (angol és német nyelvi) műveltségterületein való szakmai munkánkhoz, valamint a turizmus, andragógia, rekreáció-szervezés és más szakterületeken a szaknyelvi képzéshez.

Nyelvválasztás a tanszéki kínálatból

Alább áttekintő táblázat látható 2008-2012 között a tanszéken kínált nyelveket tanulók létszámáról, nyelvenkénti megoszlásban.

1. sz. táblázat: Adatok idegen nyelvek választásáról 2008-2012 között

ÉV	Angol	Német	Francia	Spanyol	Olasz	Orosz	Lovari	Japán	Összes
2008	332	299	28	39	67	18	12	15	810
2009	591	448	31	62	76	25	26	25	1284
2010	565	425	17	83	67	11	15	31	1214
2011	453	325	10	69	61	21	19	6	964
2012	313	250	16	66	31	9	42	31	758
Nyelvenként összesen (fő)	2254	1747	102	319	302	84	114	108	5030

Forrás: NYME AK Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék beszámolója 2012/2013

Az alábbi táblázat mutatja az idegen nyelvi képzésben részt vevő hallgatók és oktatók megoszlását a 2013. évi októberi statisztikai adatok szerint.

2. sz. táblázat: 2013 októberi statisztikai adatok az egyes nyelveket választók számáról

	Idegen nyelvet tanuló hallgatók száma			Csoportok száma
	Első idegen nyelvet	Második idegen nyelvet	Összesen	
Angol	258	75	333	5
Német	220	82	302	6
Spanyol	-	40	40	1
Olasz	-	11	11	1
Francia	-	7	7	1
Orosz	-	21	21	1
Japán	-	38	38	1
Lovári	-	40	40	1
Mindösszesen	478	314	792	17

Forrás: NYME AK Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék beszámolója 2012/2013

A fenti adatok azt jelzik, hogy az orosz nyelv ugyan a kínálatban szerepel, de viszonylag kis létszámú (5 év alatt összesen 84) turizmus szakos hallgató választotta harmadik vagy negyedik nyelvként. Ugyanakkor az elmúlt néhány évben ismertté vált statisztikai adatok alapján egyfajta fellendülő érdeklődés jelent meg Magyarországon, és főleg a gyógyturizmus (Hévíz, Hajdúszoboszló, stb.) iránt az orosz turisták körében.

Az alábbi fejezetekben egyrészt rövid áttekintést adunk az orosz turizmus alakulásáról, az orosz turista jellemzőiről és magyarországi jelenlétéről. Másrészt ennek nyomán bemutatjuk karunknak mint szervezetnek erre a témára vonatkozó a gondolkodási és cselekvési folyamatát, a kari oroszoktatás elért eredményeit és perspektíváit.

Orosz turistákkal oroszul Magyarországon

2012-ben január és július között Magyarországon 342 ezer, egész éves szinten pedig 600.492 vendégéjszakát töltöttek az Oroszországból ide látogatók, ez 32 %-kal haladja meg az egy évvel korábbi szintet. Ezzel Németország és Ausztria után már a harmadik legnagyobb küldő országgá vált nálunk, ami jól mutatja a piac fontosságát. A jelentős moszkvai turisztikai vásáron és kiállításon is jelen vannak magyar kiállítók.

Az eddigi tapasztalatok alapján elmondható, hogy az orosz turistákat kimondottan érdekli Magyarország, a gyógyvíz pedig az egyik legjobb eladható termékünk. Egy-két, vagy akár háromhetes kúrára járnak az orosz vendégek, de szívesen veszik igénybe Hévíz mellett Sárvár és Bükfürdő, Kehidakustány, Budapest gyógyvizeit, és wellness lehetőségeit is, ugyanakkor a bor- és a teakóstolók is sok érdeklődőt vonzanak.

(mfa.gov.hu/kulkepviselet/RU/hu/Bilateralis/orosz/turisztiaikapcs 2014).

Kapcsolatépítés, együttműködési megállapodások

Szűkebb régióink Győr város, Győr-Moson-Sopron megye is felismerte az orosz kiutazó turizmus kínálta lehetőségeket. A GYMSKIK Kamara szervezésében szállásadók, utazási irodák és a turizmus szakirány területén érdekelt oktatási intézmények, konferenciaszervező cégek képviseletében 14 fős delegáció (benne e tanulmány szerzője is) utazott 2013. szeptember közepén Moszkvába a 19. turisztikai kiállításra és üzletember-találkozóra: «ОТДЫХ Leisure» Moszkva, 2013. tourismexpo.ru/2014.

A moszkvai magyar külképviselet standján és szervezett prezentáció keretében bemutattuk Győrt és a régiót orosz turisztikai szervezetek szakembereinek. Elsődleges célként az fogalmazódott meg, hogy a megye és Győr fakultatív programként bekerüljön az orosz turisztikai útvonalakba: akár azokba, amelyeket a Balatonon, Budapesten pihenőknek szerveznek, akár azokba, amelyeken a Karlovy Varyból hazautazók részt vesznek. Ennek érdekében a győri delegáció orosz nyelvű turisztikai és gazdasági tartalmú, információs anyagokkal és kész - kulturális, bevásárló és városnéző programcsomaggal - jelent meg a rendezvényen.

Minden bizonnyal a fenti célok jegyében kezdeményezett 2012-ben Győr város kapcsolatfelvételt az egyik legnagyobb orosz várossal, Nyizsnyij Novgoroddal, az együttműködési megállapodás aláírására pedig 2013 decemberében került sor.

Apáczai kar moszkvai partnere

Oktatási intézmények közül a NYME Apáczai Kar e tanulmány szerzőjének aktív közreműködésével 2013 tavaszán felvette a kapcsolatot a Szenkevics Állami Moszkvai Turisztikai Főiskolával, a moszkvai tartózkodás során látogatást tett az intézményben. www.mgiit.ru 2014.

Ezt követően megkötött együttműködési megállapodás pedig lehetővé teszi oktatók, kutatók, hallgatók cseréjét, közös projektek megvalósítását. Ennek első lépéseként a XVII. Apáczai konferencián 2013 októberében 2 oktató képviselte a moszkvai intézményt (Sajtótudósítás: Kisalföld, napilap, Győri Plusz Közéleti Hetilap, Kisalföldi Gazdaság GYMSKIK lapja), a 2014. évi áprilisi turisztikai konferencián pedig a főiskola vezetése 6 fővel volt jelen.

Dinamikusan fejlődő kiutazó turizmus Oroszországban

Az ITB Berlin és az IPK International felmérése szerint a négy legnagyobb és leggyorsabban fejlődő ország - Brazília, Oroszország, India és Kína (angol neveik kezdőbetűiből BRIC) - polgárai közül az oroszok viszik el a pálmát a kiutazások terén, mind abszolút értelemben, mind a növekedés ütemét illetően. Bár Oroszország népessége és gazdasága elmarad Kínáétól vagy Indiáétól, az oroszok 30 százalékkal több utazásra vállalkoznak, mint a kínaiak, 3,4-szer

annyira, mint az indiaiak és 4,6-szor annyira, mint a brazilok. A növekedésben is élen járnak: az öt évvel ezelőtti számhoz képest 50%-al nőtt a kiutazások száma Oroszországból, míg a második helyezett Kínából csak 41 %-kal (origo.hu/utazas/20120920 2014).

Mint a fentiekben bemutattuk, az orosz gazdaság dinamikusan fejlődik, a kiutazás területén az egyik legdinamikusabban fejlődő ország. A World Tourism Organization (WTO) adatai szerint 2010-ben a világ 9., 2012-ben már az 5. legnagyobb kiutazó országa, European Travel Commission adatai alapján 2012-ben 26,9 millió orosz polgár utazott külföldre. Külföldi utazások célja: 50% szabadidős, 50% üzleti. Kedvelt úti cél Európa, ide irányul az utazások 80%-a. A maradék 20%-on arab országok és egzotikus tájak osztoznak. Egyre kedveltebb a török Riviéra, Isztambul és a tengerparti Antalaya. Az Európába irányuló utak túlnyomó többsége (80 %-ból 50 %) a Közép-Kelet-Európában, Magyarországon és Csehországban valósul meg, a többi főleg Franciaországot, Görögországot, Olaszországot és Ciprust veszi célba (origo.hu/utazas/20120920 2014).

Az orosz turista mentalitása

Az orosz turistákról sokakban még mindig az a kép él, hogy faragatlanok és gyakran részegek. Ám azt a legfinnyásabb vendéglátók is elismerik, hogy sokat költenek és szeretnek is utazni. Nem véletlen, hogy a hosszúra nyúlt gazdasági válság éveiben idegenforgalmi szakemberek ezrei igyekeznek elnyerni figyelmüket.

70 év „bezártság” után az utóbbi kb. 25 évben az orosz emberek számára kinyílt a világ: a tehetős orosz polgár presztízsfogyasztó, az utazás számára presztízsertékű, felhalmozott jövedelmét elsősorban külföldi utazásra költi. Az átlagos orosz turista 30 - 45 éves, minimum 1.000 \$/hó jövedelemből gazdálkodik, évente kétszer utazik külföldre. (Сепреева, 2006) Egy brit kutatás kimutatta, hogy egy átlagos orosz turista 1136 fontot költ, szemben az 536 fontos nemzetközi átlaggal. Ám nemcsak emiatt változott az oroszok megítélése külföldön. A korábbi sztereotípiákkal szemben kiderült például, hogy az oroszok más népeknél gyakrabban látogatnak el művészeti kiállításokra, múzeumokba és kulturális rendezvényekre is. Az előítéletek tehát lassan oldódhatnak, és egyre gyakrabban hallhatunk orosz beszédet a világ népszerű turistahelyein. (origo.hu/utazas/20120920 2014).

Nyelvpedagógiai érvek az orosztanulás mellett

A fent elmondottakhoz kívánczik még egy fontos érv, amely az orosz nyelvtudás fontosságára mutat rá a turisztikai szektorban: jelenleg a külföldre utazó tehetős orosz turisták közül kevesen beszélnek nyelveket. Ezért az orosz turistákat váró országok és szervezetek fogadó szolgáltatóinak kell felkészülnie a vendéggel - elsősorban orosz nyelven folytatandó – kommunikációra.

Ahhoz, hogy Magyarország, benne Győr és Győr – Moson - Sopron megye eséllyel kapcsolódhasson be az orosz turisták fogadásába, elengedhetetlen a turizmus, vendéglátás területén dolgozók orosz nyelvi képzése. Erre a turizmus szakirányú felsőoktatásban tanulóknak fel kell készülniük és a kínálgató – ma még nem túl gyakori kínálatot igénybe kell venniük.

Bár a 25 évvel ezelőtti megszüntetett kötelező oroszoktatás következményei (oktatók, tananyagok, orosz nyelvet kínáló szervezetek hiánya) jó 2 évtizedre minimálisra redukálták az orosz nyelv tanulása iránti érdeklődést, de az utóbbi 5-6 évben mind az infrastruktúra, mind a személyi feltételek tekintetében élénkülő kínálat és érdeklődés regisztrálható. Így elsőként említhetőek a Magyarországon elérhető turisztikai szaknyelvet megalapozó *szakmai anyagok*:

- Венгрия: туризм, страноведение. (Szegedi Egyetem kiadványa)
- Венгрия. Какой мы её видим. (Budapest)
- Российский Курьер –Вена, Будапешт

- *Támogató helyek*

- Kamarák: utazások, szakember-találkozók, nyelvi klub
 - MAPRJAL Orosz tanárok Nemzetközi Szövetsége,
 - VAPRJAL Orosz tanárok Magyarországi Szövetsége
 - RKC Orosz Kulturális Központ, Budapest, www.ruscenter.hu 2014.
 - szlavisztikai intézetek, kabinetek Budapest, Debrecen, Szombathely
 - egyesületek: OME Orosz-Magyar Egyesület és Orosz tanárok kamarai klubja, Győr
 - szakemberek, programok, rendezvények az országban, Győrben és a régióban,
 - kiadványok, nyelvkönyvek, módszertani segédletek
- *Nyelviskolák* kurzuskínálata
- NYME Apáczai Csere János Kar Idegen Nyelvi Tanszékén kínált 4 féléves orosz szaknyelvi képzés.

Oroszoktatás az Apáczai Karon

Hallgatói igények

Az NYME Apáczai Karán a turizmus –vendéglátás szakirányon tanuló hallgatóknak – fent már említettük - lehetőségük van az idegen nyelvi tanszék által kínált 9 nyelv között oroszul tanulni. Tekintve, hogy hazánkat az utóbbi években egyre több orosz turista keresi fel, a turisztikában érdekelt intézmények és cégek fontosnak tartják, hogy kedvelt célpont legyen Magyarország és Győr város. Mivel az orosz turisták töredéke beszél nyelveket, a turizmusban dolgozóknak kell ezt felvállalniuk. Különösen fontos ez régióinkban, hiszen Győr város aláírta a partneri szerződést az 5. legnagyobb várossal, Nyizsnyij Novgoroddal.

„Az utóbbi években több nyelvet is tanultam, így: németet, angolt, spanyolt. 2011 szeptemberében az orosz választottam 4. nyelvként, mert ez igazi kihívásnak tűnt számomra. Minden - a betűk, a hangok, a szavak, a dallama, a nyelvtan- új volt számomra. Ezzel együtt meg akartam ismerni ezt a népet és kultúráját. Azt gondoltam, hogy jól jöhet ez még nekem a turizmusban. Egy év alatt az érdeklődésem és lelkesedésem csak nőtt. Távlati célom, hogy állami nyelvvizsgát tegyek.” - Írja 2012-ben az akkor II. évfolyamos turizmus szakos hallgató, Lassán Petra arra kérdésre „miért is választottam az orosz nyelvet?”

A fentiekből és ezen idézett véleményből is érzékelhető, turisztikai szakterületen az orosz nyelv tanulására késztetést érző, motivált *nyelvtanuló*, elsősorban üzleti/szakmai kapcsolatépítésben és fenntartásban, valamint a mindennapi rutin feladatok elvégzésében kívánja alkalmazni orosz tudását, ugyanakkor pontosan érzékeli a nyelvtudása által keletkező gazdasági haszon jelentőségét.

"Orosz a turizmusban" szaknyelvtanítás az Apáczai Kar Idegen nyelvi tanszékén évtizedes múltat tekint vissza. Az orosz az angol és német nyelv hosszabb idejű tanulása és ezekből a nyelvvizsga megszerzését követően, általában harmadik, esetenként negyedik nyelvként veszik fel a hallgatók, és 4 féléven át összesen kb. 250 órában, 3-6 fős csoportokban tanulják. 2013 őszén indult egy 21 fős csoport, hasonló feltételekkel e cikk szerzőjének vezetésével.

Oktatói válaszok

Mint fent láttuk, a kar hallgatója számára az orosz nyelv általában a harmadik és/vagy negyedik nyelvként, jövőbeni üzleti megfontolások miatt van jelen. Ez erőteljesen módosítja a korábban e nyelv tanításáról kialakult sztereotípiákat: ma praktikus és célirányos tananyaggal, élő, lehetőleg személyes és szakmai kapcsolatokra törekedve, nem progresszív és lineáris haladás szerint, hanem valós kommunikációs szituációkban tanulják és használják az orosz nyelvet. A nyelvtanulási folyamatban támaszkodni lehet és kell az első és második idegen

nyelv tanulása során megélt/tapasztalt tanulási stratégiákra és technikákra, ugyanis ez nagyban segítheti a célirányos halladást.

A fent megfogalmazott a nyelvtanulói igény szükségessé teszi a *nyelvtanár* számára, hogy tisztázza a kor szakmai, nyelvi-metodikai elvárásait, és azokból a maga számára levonható szakmai következtetéseket:

(1) A tanítási tartalom tekintetében a „*mit tanítsunk?*” kérdésre egyértelmű a válasz: bizonyos általános nyelvi alap után manapság az üzleti/szakmai orosz nyelv áll a középpontban. A nyelvtanításban alkalmazható tananyag-csomagok kérdése nem egyszer szakmai döntések sorozatát, kreativitást, többféle tananyag kombinációját veti fel a szakember számára. A kezdők esetében viszonylag rövid „ráhangoló” idő alatt kell megtanítani az írást-olvasást, kiegészítve olyan szókinccsel, valamint olyan mini szituációs modellekkel, amelyek a turisztikai szektorban azonnal alkalmazhatók a napi gyakorlatban. Bár egyre több, korunk igényeit kielégítő tananyag és eszköz jelenik meg a korszerű oroszoktatáshoz, de ezek nem feltétlenül a turisztikai szaknyelvi igényekre építenek. Ezért nemegyszer nagy szaktanári elhivatottság és lelemény kívánatik, hogy az igényeknek, elvárásoknak, és korábbi nyelvtanulási tapasztalatoknak megfelelő tartalmakat tudjon az oktató összeállítani és közvetíteni. (G. Muzsai 2009, 60-61)

A képzés négy féléve alatt a turizmus-vendéglátás területén autentikus témákat dolgozunk fel, így: bemutatkozás, ismerkedés, utazási formák és típusok, bevezetés a gasztronómiába és a szállodaiparba, orosz és magyar konyha specialitása, meghívás, programszervezés, szállásfoglalás, lemondás, földrajzi és turisztikai desztinációk Magyarországon valamint Oroszországban, és a FÁK államaiban, egészség-, és wellness turizmus, stb.

(2) A „*hogyan tanítsunk?*” kérdés felveti azokat a praktikus, kommunikatív kompetenciát előnyben részesítő nyelvhasználati aspektusokat, amelyek kb. 20-25 éve is napirenden voltak, érdemi áttörés nélkül. Erőteljes igény mutatkozik a valós hétköznapi és üzleti élet szituációiban használatos nyelvi, kulturális és viselkedésbeli minták beemelésére, megismertetésére, az alkalmazás megtanítására. Ebben nagy segítséget jelent a pragmatikus, hétköznapi nyelv, valamint erőteljesen alkalmazzuk a »Content and Language Integrated Learning« CLIL, azaz a tartalomalapú nyelvtanulás elvét. Megjegyzendő, hogy ennek az elvnek az alkalmazása az orosz turisztikai szaknyelvben, megkönnyíti az orosztanulás első lépéseit, mivel az üzleti orosz számos anglicizmust tartalmaz. Fontos szempont még a tapasztalati tanulás és az interkulturális szemlélet szem előtt tartása is mind a tanórai, mind a tanórán kívüli foglalkozások szervezésekor. (G. Muzsai 2013) Ehhez a kérdéskörhöz meg kell jegyezni: ugyan az orosz nyelvtanulási/tanítási feladat nem egyszerű, de lehetőség kínálkozik a kialakult hátrányból előnyt kovácsolni: célszerű felhasználni azt az egyszerű tény, hogy tanítványaink számára az orosz nem az első, hanem a harmadik, sokszor a negyedik nyelv. Más – angol, német – nyelvek tanulása során kialakultak azok a tapasztalatok, nyelvtanulási stratégiák, viselkedési minták, amelyekre utalással megkönnyíthetjük számukra az orosz nyelv elsajátítását, az orosz kultúra megismerését. (G. Muzsai 2009, 60-61)

Mindennapok gyakorlata: tanórák, rendezvények

Következzék alább a teljesség igénye nélkül néhány példa a fenti kérdésekre a tanórai és tanórán kívüli gyakorlatból:

Tankönyvek és lexika: 2 tankönyvet: Шаг за шагом (Lépésről lépésre), és a Русский язык для гостиниц и ресторанов (Orosz nyelv a szállodák és éttermek részére) címűt, valamint számos kiegészítő anyagot használunk. De gyakran igénybe vesszük orosz nyelvű újságok, magazinok (Российский Курьер), és az internet autentikus szövegeit is.

A tanórákon különféle, a turizmusban és vendéglátásban jellemző *tipikus szituációk és dialógusok* alapeseteit és egyéni variációit alkalmazzuk, adaptáljuk: pl., bejelentkezés a szállodai recepción, ételrendelés, információkérés és -adás, program - javaslat összeállítása, virtuális vagy valós idegen vezetés, stb. Tanórán és órán kívül is gyakran *találkozunk orosz anyanyelvűekkel*, pl. így jártak nálunk Ukrajnából és Moszkvából oktatók, de találkozunk Győrben élő orosz anyanyelvűekkel is. Ismerkedés után valós szituációk, témák és kirándulási javaslatok hangoznak el számukra Győr vagy a környék megismerése céljából. (G. Muzsai 2013, 31-36.)

A tanórán kívüli lehetőségek tárháza korlátlan. Említést érdemelnek a következő évről-évre megrendezett, szinte már *hagyománnyá vált formák*:

- *Inter-Cafe-Klub Русский чай/Orosz tea*: szemeszterenként 2-3 alkalommal megrendezett klub arra szolgál, hogy gyakoroljuk a szabad társalgást - bennünket és beszédpartnerünket érdeklő témáról -, pl. a nyelvről, a kultúráról, az emberekről, érdekes látnivalókról, eseményekről. A legutóbbi szemeszterben a következő tematikájú programokat szerveztünk: *Русский чай, Русская кухня \ кулинария, Русский язык, русская культура сегодня, Преподавание русского языка как иностранного*. Ezekben vendégeink voltak az Orosz Kulturális Központ budapesti munkatársai, a szombathelyi Szlavisztikai Intézet vezetője, oroszul beszélő oktatók, kamarai szakemberek.

- *Nyitott ajtók hete a Nyelvek Európai Napjához kapcsolódóan/*

Неделя открытых дверей – День Европейских Языков:

Hatodik éve rendszeresen szervezett program ez, amelyen az idegen nyelvi tanszék oktatói és hallgatói tartanak órarendi keretben több (angol, német, francia, olasz, spanyol, stb.) nyelven, prezentációkat és előadásokat általuk választott érdekes és hasznos témákról. Oroszul az alábbi témák kerültek elő az utóbbi években: *Почему учиться русскому языку? Тысячилицевая страна: русский язык, русская культура, Что показать русским туристам в Венгрии?* (hircity.hu/tudaster/oktatas/ 2014 és tv.gyorplusz.hu/cikk/ 2014)

- *Tudományos Diákköri konferencia (TDK)*: kb. 30 éve működik ez a fórum, idegen nyelven kb. 6 éve rendez a kar ilyen programot a kutatás iránt vonzalmat érző hallgatóknak. Szinte minden évben van orosz nyelvi témát feldolgozó hallgatónk, így pl. *Mit érdemes megmutatni Magyarországon orosz turistáknak* címmel hangzott el előadás. Az előadó hallgatónk orosz és magyar nyelven bemutatta Magyarország turisztikai értékeit, a Balaton és Hévíz nevezetességeit. A siker sem maradt el, mert a következő évben országos fórumon is megjelent az orosz nyelv iránti érdeklődés. (G. Muzsai 2013, 31-36.)

Innovatív formák: terepgyakorlat és konferenciák

- *Apáczai Agora*: egészen más hatású ez a rendezvény, amelyen karunk mutatkozik be a szélesebb győri közönségnek. A főutcán felállított színpadon nagy sikert aratott az idegen nyelvi tanszék oktatóinak és hallgatóinak *„Több nyelv-több kultúra- több esély”* c. prezentációja. A hallgatóink a tanszéken választható nyelveken (így oroszul is) fogalmazták meg a közönség számára, miért is választják, és hogyan tanulják az adott nyelvet.

Kb. 40-60 hallgató pedig járókelők körében *mini interjúkészítésre* vállalkozik, mert szeret idegen nyelven beszélni, az alkalmat jó lehetőségnek tartja a beszédgyakorlásra; arra, hogy az intézmény falain kívül is megszólalhassanak idegen nyelven, spontán beszédhelyzetekben kipróbálják nyelvtudásukat. Úgy ítéik meg, hogy a mindennapokban kevés a lehetőség az idegen nyelvek használatára, ez a feladat érdekesnek és izgalmasnak számukra. Kíváncsiak az emberek reakcióira, valamint arra, beszélünk-e mi magyarok idegen nyelveket. Kb. 400-600 interjút kezdeményeznek ilyen alkalmakkor a hallgatók kb. másfél – két óra alatt, ennek a felét ítélik sikeresnek. A legtöbb interjú német nyelven hangzik el, ezt szorososan követi az angol, de előfordul orosz, olasz és francia, sőt szlovák nyelvű beszélgetés is (ak.nyme.hu/index.php? 2014).

- *Terepgyakorlat a Hotel Famulusban és a Téká tanteremben*: fél piaci vagy éppen piaci viszonyok között szervezzük meg a hallgatók szakmai gyakorlatát, akár orosz nyelvi órák keretében. Így pl. asztalterítés és a vendég kiszolgálása történt oroszul a múlt félévben. De rendeztünk már Orosz nemzeti estét (*Русский вечер*) is, ahol hallgatóink készítették és szolgálták fel a tipikus orosz ételeket, meghallgattak és együtt énekeltek orosz népdalokat, ismerkedtek és oroszul beszéltek anyanyelvű vagy oroszul beszélő vendégekkel. (G. Muzsai 2013, 31-36.)

- *Orosz nyelvű terepgyakorlat az Esterházy palotában*: 2013 tavaszán egy másodéves turizmus szakos csoport hallgatói rendhagyó módon adtak számot négy féléves orosz nyelvi tanulmányaikról az Esterházy palota "Nyizsnyij Novgorod 3 évszázada fotográfiákon" c. kiállítása kapcsán. Az idegenforgalom szakos hallgatók félévzáró feladatul kapták, hogy szakszerűen megszervezzenek, és a múzeumban kivitelezzenek orosz nyelven egy tárlatvezetést. A hallgatók bemutatták a várost, a kiállítást és a fotóművészek munkásságát, valamint választott fotókról adtak elemzést. Értékelésük szerint, a feladat kihívást jelentett, amelynek teljesítése intenzív egyéni előkészítő munkát kívánt meg orosz nyelven, de egyúttal kellemes és maradandó, motiváló sikerélményt is okozott (ak.nyme.hu/index.php? 2014).

- *Fókuszban az orosz nyelv és kultúra a világban, nemzetközi kerekasztal-beszélgetésre* került sor több ország ruszistáinak részvételével 2013. március 25-én a Széchenyi Egyetemen. A program szervezésében és koordinálásában a Széchenyi István Egyetem Gazdaságtudományi Kara, a NYME Apáczai Csere János Kar és a Magyarországi Orosztanárok Egyesülete (VAPRJÁL) vesz részt, abból az alkalomból, hogy Győr partnervárosi kapcsolat felvételét kezdeményezte Nyizsnyij Novgoroddal. A meghívott orosz anyanyelvű előadók Kazahsztánból, Finnországból, Ausztriából és Oroszországból érkeztek (ak.nyme.hu/index.php? 2014).

- *Modern orosz társadalom és kultúra kurzus 2014 tavaszán*. A kurzus célja: a mai orosz valóságban való eligazodás és eligazítás. Tartalma: a mai orosz társadalom, politika, kultúra, média, gazdaság és a mentalitás bemutatása. A kurzus munkanyelve a magyar volt, de a hallgatók bepillantást nyertek az orosz nyelv alapjaiba is, az alábbi témákat vették át: A mai Oroszország. Az orosz mentalitás történelmileg kialakult jellegzetességei. Az "orosz turista" jellemzői. A mai orosz társadalom és állam. A Szovjetunió felbomlása és az új államok létrejötte. Peresztrojka hatásai. A mai orosz gazdasági élet: A szovjet típusú tervgazdaság modelltől – az oligarchiáig. A jövedelmi viszonyok és az életszínvonal. Az új Oroszország politikai élet sajátosságai. Oroszország helye a világban: az orosz biztonság-, kül- és energetika politika. Oroszország és Európa. A magyar-orosz kapcsolatok a rendszerváltástól napjainkig. A modern orosz kultúra és művészet. A mai Oroszország néhány kiemelkedő személyisége. Az eredetileg 20 meghirdetett helyre több mint kétszeres volt a jelentkezés: 43 fő. A csoport főleg turizmus-vendéglátós hallgatókból állt (16 fő), de több szak hallgatói is felvették a tantárgyat: szociálpedagógia (13 fő); tanító (9 fő); rekreáció-szervezés és egészségfejlesztés (2fő); andragógia (2 fő); gyógypedagógia (1 fő).

- *Poszterkiállítás a „Nemzetek turizmus” nemzetközi konferencián* 2014. április 14-én. A NYME AK Turizmus Intézet évről évre a tavaszi időszakban szervezi meg győri színhelyű nemzetközi turisztikai konferenciáját. Ezek a tanácskozások lehetőséget biztosítanak a szakmai kapcsolatépítésre, így a kar meghívottjai között a moszkvai partnerintézményük is kiemelt helyet kapott. A kurzus betekintést nyújtott a mai modern orosz társadalom és kultúra, a turizmus, idegenforgalom, valamint vendéglátás aktuális kérdéseibe. A konferencián „Fókuszban Oroszország” címmel poszter kiállításon a kar hallgatói nevezetességeket, érdekességeket mutattak be Oroszországról.

(hircity.hu/tudaster/tudomany/a-turizmus-jelen-es-jovoje-az-apaczain-video? 2014)

További esélyek

Egy fenti fejezetben utaltunk rá, az Apáczai Karon - a nulláról indulva - kerestünk moszkvai kapcsolatokat. 2013. szeptember 19-én Moszkvában volt az első találkozonk, a Szenkevics Moszkvai Állami Turisztikai Főiskola képviselőivel. Az intézmény 1966 óta képez hallgatókat az idegenforgalom, vendéglátás, szállodaipar területén, több elnevezése volt, a jelenlegit 2009-ben kapta, kb. 10 ezer hallgatója van. Alap-, és mesterképző, felsőfokú szakképző, továbbképző kurzusokat hirdet, 23 idegen nyelvet oktat, ösztöndíjasa tanulmányokat ajánl külföldi hallgatók számára, nappali, levelezős és távoktatási formában.

A NYME AK és a Szenkevics Főiskola együttműködési megállapodást kötött, melynek fő területei: oktatócserék, konferenciák, projektek, kutatások és diákcseréi nyelvtanulás, és kulturális tájékozódás, jövőbeni üzleti kapcsolatok érdekében. Október végi Apáczai Kar 17. tudományos-módszertani konferenciáján 2 moszkvai oktató tartott workshopot, illetve előadást. A moszkvai partner 2014 évi rendezvényeire pedig a kar oktatói és hallgatói is meghívást kaptak.

Ez a tény szép reményekre jogosít minden orosz nyelvet tanuló hallgatót és orosz nyelvet tanító oktatót, hogy a jövőben szakmai és személyes kapcsolatok alakulhatnak a két felsőoktatási intézmény bázisán turisztikai szakemberek között, amelyek hosszútávon is kedvezően hatnak a 2 ország turisztikai szektorának fejlődésére.

Irodalom

Görcsné M. V. (2009): Változó presztízs, változó funkció: az orosz nyelv perspektívái. In:

Modern Nyelvoktatás. Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok

Egyesületének folyóirata, Budapest, XV. Évf. 1-2. pp.55-62

Görcsné M. V. (2013) : „*Content and Language Integrated Learning*“ *CLIL как новая тенденция в обучении иностранным языкам*. In: *Вестник, XVIII Международной научно-практической конференции «Современный русский язык: функционирование и проблемы преподавания»*. /Vesztnyik, VIII. nemzetközi konferencia előadásai, Budapest, Orosz Kulturális Központ (RKC) pp 31-36

СЕРГЕЕВА, А. В. (2006): *Какие мы, русские? 100 вопросов и 100 ответов о русской менталитете*. (Milyenek vagyunk mi, oroszok? 100 kérdés és 100 válasz az orosz mentalitásról), Moszkva, pp. 28-33, 58-60, 246-250, 275-277

Forrás

NYME AK Idegen Nyelvi és Irodalmi Intézeti Tanszék beszámolója 2012/2013

Internetes források

<http://www.ak.nyme.hu/index.php?id=10624> (Letöltés: 2014.06.30.)

http://www.hircity.hu/tudaster/oktatas/sosem-keso-nyelvet-tanulni-video?utm_source=newsletter&utm_medium=email&utm_campaign=H%C3%ADrcity%20h%C3%ADrlev%C3%A9,%202013.%20szeptember%2024. (Letöltés: 2014.06.30.)

<http://tv.gyorplusz.hu/cikk/nyelvek-unnep.html> (Letöltés: 2014.06.30.)

<http://www.ak.nyme.hu/index.php?id=10624> (Letöltés: 2014.06.30.)

<http://www.origo.hu/i/0312/20031222elbruszhe.jpg> (Letöltés: 2014.06.30.)

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d8/000_Rusia_harta.PNG (Letöltés: 2014.06.30.)

(<http://hu.wikipedia.org/wiki/Oroszorsz%C3%A1g> (Letöltés: 2013. 10.13.)

<http://www.origo.hu/utazas/20120920-az-oroszok-egyre-tobbet-utaznak-es-koltenek-kulfoldon.html> (Letöltés: 2014.06.30.)

<http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/RU/hu/Bilateralis/orosz/turisztiaikapcs.htm?printable=true> (Letöltés: 2014.06.30.)

<http://www.tourismexpo.ru/>. (Letöltés: 2014.06.30.)

www.ruscenter.hu (Letöltés: 2014.06.30.)

www.mgiit.ru (Letöltés: 2014.06.30)

Hivatkozott sajtótudósítások

Kisalföld, napilap: Szeretnénk bekerülni az orosz turisztikai útvonalakba, 2013. szeptember 21.

Győri Plusz Közéleti Hetilap: Eredményes moszkvai látogatás 2013. október 11.

Kisalföldi Gazdaság GYMSKIK lapja: Győriek a moszkvai Utazás kiállításon 2013. XIX. Évf. 8. szám pp. 22-23